

ชัยชนะครั้งที่ ๖
(ตอนที่ ๓ ชนะสังจกนิตรนถ์)

พระพุทธเจ้าผู้เป็นพระธรรมราชา ผู้ส่องแสงสว่างไสว
ยังไม่เสด็จอุบัติขึ้น เพียงใด ชนทั้งหลายก็พากันบูชาสมณ
พราหมณ์เหล่าอื่นอยู่เป็นอันมาก เพียงนั้น แต่เมื่อใด พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าผู้มีพระสุรเสียงอันไพเราะ ได้ทรงแสดงธรรม
แล้ว เมื่อนั้น ลากและสักการะของพวกเดียรฉัตรก็เสื่อมไป

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๓ ชนะสังจกนิครนถ์)

๑๔๑

พื้นฐานชีวิตของมนุษย์ทุกคน ล้วนมีความทุกข์กันทั้งนั้น ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงบัดนี้ เราต้องพบกับความทุกข์ และส่วนใหญ่ยังไม่เคยพบความสุขที่แท้จริง เจอแต่สภาพที่ความทุกข์ลดลงไปบ้างเป็นครั้งคราว คือ อยู่ในสภาพที่พอทนได้ แต่เราก็อลังงาใจว่านั่นคือความสุข แต่แท้ที่จริง เป็นแค่ความทุกข์ที่ลดลงเท่านั้น แล้วก็มัวหลงเพลิดเพลินไปกับสิ่งที่ไม่เป็นสาระ ไม่เป็นแก่นสาร เพื่อให้ลืมความทุกข์กันไปชั่วขณะเท่านั้น ความสุขที่แท้จริงนั้นมีอยู่ และอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม คืออยู่ภายในตัวของเราทุกๆ คน อยู่ที่ใจของเรานี่เอง ถ้าอยากพบกับความสุขต้องหยุดใจของเราให้

มีวาระพระบาลีที่กล่าวไว้ใน พาเวรุชาดก ว่า

“ยาว นุปปชชติ พุทฺโธ	ธมฺมราชา ปภงฺกโร
ดาว อญฺเณ อปฺุเชสฺสุ	ปฺุณฺณ สมณพฺรหฺมณเ
ยทา จ สรสมฺปนฺโน	พุทฺโธ ธมฺมํ อเทสยิ
อถ ลาโภ จ สกฺกาโร	ติตฺถิยานํ อหายถ

พระพุทธเจ้าผู้เป็นพระธรรมราชา ผู้ส่องแสงสว่างไสว ยังไม่เสด็จอุบัติขึ้น เพียงใด ชนทั้งหลายก็พากันบูชาสมณพราหมณ์เหล่านี้อยู่เป็นอันมาก เพียงนั้น แต่เมื่อใด พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้มีพระสุรเสียงอันไพเราะได้ทรงแสดงธรรม

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๓ ชนะลัจจกนิครนถ์)

๑๔๒

แล้ว เมื่อนั้น ลากและสักการะของพวกเขาเดียรถีย์ก็เสื่อมไป”

*ครั้งที่แล้ว หลวงพ่อได้เล่าถึงชัยชนะของพระพุทธเจ้าที่มีต่อลัจจกนิครนถ์ซึ่งปรากฏในจุฬาลงกรณ์สูตร ส่วนในมหาลัจจกสูตรเป็นเรื่องการโต้ตอบปัญหาที่ระหว่างพระผู้มีพระภาคเจ้ากับลัจจกนิครนถ์ เป็นการชนะด้วยพระปัญญาบริสุทธิ์ ซึ่งได้บันทึกไว้ในพระไตรปิฎก มีเนื้อหาสาระการโต้วาทะอีกมุมมองหนึ่ง และมีนัยที่สุขุมลุ่มลึกมาก บ่งบอกถึงพระปัญญาอันกว้างไกลที่พระพุทธองค์ทรงสามารถหักล้างวาทะของลัจจกนิครนถ์ได้อย่างง่ายดาย

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ภูฏาคารศาลา ปามหาวันโกศลกรุงเวสาลี ลัจจกนิครนถ์ผู้เป็นเจ้าของวาทะ เป็นนักโต้วาทะที่ไม่เคยพ่ายแพ้ใคร คิดอยากจะหาคนที่มีความรู้ความสามารถพอที่จะมาโต้วาทะกับตนเมื่อได้ข่าวว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นยอดของบุคคลผู้แถลงกรรม ประทับอยู่ที่ปามหาวัน จึงพาลูกศิษย์ของตนไปเฝ้าพระพุทธองค์ พระอานนทรรู้ว่า ลัจจกนิครนถ์ผู้มีปกติติเตียนพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ จะเข้ามาภายในบริเวณที่พระพุทธองค์ประทับ จึงกราบทูลพระ-

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๓ ชนะสังจกนิครนถ์)

๑๔๓

ผู้มีพระภาคเจ้าประทับนั่ง ณ พุทธอาสน์ที่ปูไว้

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเห็นว่า สังจกนิครนถ์เป็นผู้มีบุญวาสนาที่เคยสั่งสมไว้ข้ามชาติ เมื่อได้ฟังธรรมจากพระองค์ในครั้งนี้ หากเกิดใหม่อีกเพียงชาติเดียว จะบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ จึงประทับนั่งบนอาสนะที่จัดถวาย เมื่อสังจกนิครนถ์เข้าเฝ้า พลางปราศรัยกับพระพุทธองค์แล้ว ก็นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง กราบทูลว่า “พระโคตมผู้เจริญ มีสมณะและพราหมณ์พวกหนึ่ง หมั่นประกอบกายภาวนา แต่ไม่ได้ประกอบจิตตภาวนา จึงประสบทุกข์เวทนาอันเกิดในสรีระ พระองค์ผู้เจริญ เรื่องเคยมีมาแล้ว เมื่อบุคคลถูกทุกข์เวทนาอันเกิดในสรีรกายกระทบแล้ว หทัยจึงแตกบ้าง เลือดอันร้อนพุ่งออกจากปากบ้าง ผู้บำเพ็ญกายภาวนา จึงถึงความเป็นบ้า มีจิตฟุ้งซ่าน จิตที่เป็นไปตามกายของผู้นั้น ก็เป็นไปตามอำนาจกาย นั่นเป็นเพราะไม่ได้อบรมจิต

เมื่อบุคคลถูกทุกข์เวทนาอันเกิดในจิตกระทบแล้ว ภาวะวณกระวายจักมีบ้าง หทัยจักแตกบ้าง เลือดอันร้อนจักพุ่งออกจากปากบ้าง พวกบำเพ็ญจิตตภาวนานั้นจักถึงความเป็นบ้า มีจิตฟุ้งซ่าน กายที่เป็นไปตามจิตของผู้นั้น ก็เป็นไปตามอำนาจจิต นั่นเป็นเพราะไม่อบรมกาย พระโคตมผู้เจริญ ข้าพเจ้ามีความดำริว่า หมู่สาวกของพระโคตมย่อมหมั่นประกอบจิตตภาวนาอยู่โดยแท้

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๓ ชนะสังจกนิครนถ์)

๑๔๔

แต่ไม่ได้หมั่นประกอบกายภาวนา เพราะฉะนั้นสาวกของ
พระองค์จะต้องได้รับความลำบากยิ่งนัก”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามว่า “ดูก่อนอัคคิเวสสนะ
กายภาวนา ท่านฟังมาแล้วเป็นอย่างไร” สัจจกนิครนถ์กล่าวว่า
“ท่านนันทะผู้วัจจโคตร ท่านกิสะผู้สังกัจจโคตร ท่านมักขลิโคสาล
ท่านเหล่านั้นเป็นผู้เปลือยกาย เป็นผู้ไม่มีมารยาทของผู้ดี ไม่ไป
รับภิกษาตามที่เขาเชิญให้รับ ไม่หยุดตามที่เขาเชิญให้หยุด ไม่
ยินดีภิกษาที่เขานำมาให้ ไม่ยินดีภิกษาที่เขาเจาะจงให้ ไม่ยินดี
การนิมนต์ ไม่รับภิกษาที่เขาให้แต่ปากหม้อ ไม่รับภิกษาที่เขาให้
แต่ปากกระเช้า ไม่รับภิกษาของคน ๒ คนที่กำลังกินอยู่

เจ้าลัทธิบางพวก ไม่รับภิกษาของหญิงมีครรภ์ หรือของ
หญิงที่กำลังให้ลูกติมนม ไม่รับภิกษาของหญิงที่มีสามีหลายคน
ไม่รับภิกษาที่เขานัดกันทำในที่ที่เขาเลี้ยงสุนัขไว้ และในที่หมู่
แมลงวันตอม ไม่รับปลา ไม่รับเนื้อ ไม่ดื่มสุรา ไม่ดื่มน้ำที่เขาแช่
ไว้ด้วย รับภิกษาที่บ้านหลังเดียวบ้าง รับเฉพาะภิกษาทัพพีเดียว
บ้าง รับอาหารเฉพาะบ้านสองหลังบ้าง คือถ้าหากมีผู้ใส่อาหาร
ครบสองหลังแล้วจะไม่ออกเดินทางไปแสวงหาอาหารข้างหน้าอีก”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามว่า “ดูก่อนอัคคิเวสสนะ
บุคคลเหล่านั้นเลี้ยงตนด้วยกตอย่างเดียวเพียงเท่านั้นหรือ หรือ

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๓ ชนะสังฆกนิครณธ์)

๑๔๕

มีการทำปกริกรรมอย่างอื่นเพื่อบำรุงร่างกายของตัวเองให้แข็งแรงด้วย” นิครณธ์ทูลว่า “ไม่เป็นดังนั้นพระโคตม บางที่ท่านเหล่านั้นเคี้ยวของควรเคี้ยวอย่างดีๆ กินโภชนะอย่างดีๆ ลิ้มของอย่างดีๆ ดื่มน้ำอย่างดีๆ ให้ร่างกายนั้นมีกำลังเจริญอ้วนท้วนสมบูรณ์ขึ้น”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “พวกเหล่านั้นละทุกกรกิจอย่างก่อน แล้วบำรุงกายนี้ภายหลัง เมื่อเป็นอย่างนั้น กายนี้ก็มี ความเจริญและความเสื่อมไป ดูก่อนอัคคิเวสสนะ จิตตภาวนา ท่านได้ฟังมาแล้วอย่างไรบ้าง ท่านรู้เห็นอย่างไร จงบอกมาตาม ที่ท่านเข้าใจเถิด” สังฆกนิครณธ์ไม่อาจทูลตอบได้ในเรื่องของ จิตตภาวนา จึงนั่งนิ่ง

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนอัคคิเวสสนะ กายภาวนาก่อนนั้น ท่านเจริญแล้ว แม้กายภาวนานั้นไม่ประกอบด้วยธรรมในวินัยของพระอริยะ แต่ท่านยังมิรู้จักแม้กายภาวนา จักรู้จักจิตตภาวนาได้อย่างไร ดูก่อนอัคคิเวสสนะ บุคคลที่มีกาย มิได้อบรมแล้ว มีจิตมิได้อบรมแล้วและที่มีกายอบรมแล้ว มีจิต อบรมแล้วเป็นได้ด้วยเหตุอย่างไร ท่านจงฟังเหตุนี้เถิด จงทำไว้ในใจให้ดี”

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงให้แจ่มแจ้งว่า “บุคคลที่มี กายมิได้อบรม มีจิตมิได้อบรมเป็นอย่างไร ดูก่อนอัคคิเวสสนะ

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๓ ชนะลัจจกนิครนถ์)

๑๔๖

ปุณฺณในโลกรนี้ เป็นผู้มิได้สดับ มีสุขเวทนาเกิดขึ้น เขาถูกสุขเวทนากระทบเข้าแล้ว มีความยินดีในสุขเวทนาด้วย ถึงความเป็นผู้ยินดีในสุขเวทนาด้วย สุขเวทนาของเขาย่อมดับไป เพราะสุขเวทนาดับและมีทุกข์เวทนาเกิดขึ้น เขาถูกทุกข์เวทนากระทบแล้ว เศร้าโศกลำบากใจ คร่ำครวญถึงความหลงใหล แม้สุขเวทนานั้นเกิดขึ้น ก็ครอบงำจิตเขา เพราะเหตุที่มีได้อบรมจิตนั่นเอง

ดูก่อนอัคคิเวสสนะ แม้สุขเวทนาเกิดขึ้นแก่ปุณฺณคนใดคนหนึ่งก็ครอบงำจิต เพราะเหตุที่มีได้อบรมกาย แม้ทุกข์เวทนาเกิดขึ้นแล้วก็ครอบงำจิต เพราะเหตุที่มีได้อบรมทั้งสองอย่าง ดูก่อนอัคคิเวสสนะ บุคคลที่ไม่ได้อบรมกาย ไม่ได้อบรมจิต ย่อมต้องได้รับทุกข์เช่นนี้”

สำหรับบุคคลที่อบรมกายมาดีแล้ว และอบรมจิตไว้อย่างดีแล้วนั้นเป็นอย่างไร จะได้รับอานิสงส์อย่างไรบ้าง พระพุทธเจ้าของเราจะสั่งสอนลัจจกนิครนถ์ด้วยวิธีการอย่างไร และให้กลับใจหันมานับถือพระรัตนตรัย ยึดพระรัตนตรัยเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก ด้วยพุทธวิธีอย่างไรบ้าง จะได้ติดตามในตอนต่อไป

